

LAUSUNNON ANTAMINEN SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmä yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan.

Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Hallitusohjelman mukaan kuntauudistusta ohjaavassa lainsäädännössä otetaan käyttöön kuntauudistusta edistäviä välineitä. Tavoitteena on muun muassa poistaa lainsäädännöstä sekä kuntatalouden rahoitusjärjestelmästä kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa.

Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta. Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien kustannustenjakoa ei muutu valtionosuusuudistuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväällä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat uudistuslinjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavana vaiheena valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesityksen ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen. Kunnilta pyydettiin lausuntoa mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäättään järjestelmämuutoksen tarpeesta.

Selvitysmies on valmistellut liitteenä olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi. Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntakierroksen aikana.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämän huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymätasauksen keston ja porrastukseen

Lausuntopyynnön oheismateriaali löytyy osoitteesta:

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140204Valtio/name.jsp

Ensimmäisellä kommentointikierroksella 17.12.2013 - 17.1.2014 annettiin yhteensä 219 kommenttia, joissa mm:

- uudistusta pidettiin tarpeellisena (90,2 %)
- valtionosuuskriteerien lukumäärää (vähentämistä) ja selkeyttä pidettiin pääosin hyvänä
- kriteerien ei katsottu kovin hyvin tasaavan oikeita kustannuksia ja kuntien välisiä eroja
- siirtymäaikaa 4-5 v pidettiin tarpeellisena
- tasauslisäprosentin korottamista 80 %:sta 85-90 %:iin esitettiin useissa kommentteissa

Seutujohtoryhmä käsitteli asiaa kokouksessaan 14.3.2014 ja totesi seudun kuntien tilanteen uudistuksessa:

”Saarijärvi-Viitasaaren seutukunta menettää esitetystä uudistuksesta yhteensä n. 8 milj. euroa. (kts. oheinen taulukko)

Kunta	As-luku 31.12.2012	Muutos €	Muutos/a s
Kannonkoski	1553	-601 144 €	-387 €
Karstula	4376	-1 702 472 €	-389 €
Kinnula	1764	-894 759 €	-507 €
Kivijärvi	1303	-736 812 €	-565 €
Kyyjärvi	1469	-172 905 €	-118 €
Pihtipudas	4441	-1 454 034 €	-327 €
Saarijärvi	10258	-1 216 678 €	-119 €
Viitasaari	6957	-1 190 577 €	-171 €
Yhteensä	32121	-7 969 381 €	-248 €

Esitys: Seutujohtoryhmä käy keskustelun ja päättää mahdollisista toimenpiteistä uudistuksen suhteen.

Päätös: Seudun johtoryhmä merkitsi keskustelun tiedoksi, ja päätti että kunnat antavat pyydetty lausunnot ministeriölle. Lausunnoissa on syytä huomioida verotulojen tasaus.”

Esityslistan oheisaineistona on vastaukset ensimmäiselle kommenttikierrokselle sekä Keski-Suomen liitossa koottua aineistoa valtionosuusuudistuksen vaikutuksista kuntien veroprosentteihin. Ensimmäisellä kommenttikierroksella korostettiin mm tasauslisän rajan korottamista vähintään 85 %:iin, mikä parantaisi heikomman verotulotason kuntien asemaa heikentämättä kuitenkaan kohtuuttomasti vähennystä maksavien kuntien asemaa.

KJ:N EHDOTUS:

Kunnanhallitus uudistaa lausuntonaan ensimmäisellä kommenttikierroksella annetut vastaukset ja kiinnittää erityisesti huomiota tasauslisän rajan nostamiseen 85-90 %:iin.

Lisäksi kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, että esitetty uudistus ei riittävästi toteuta valtionosuusjärjestelmän perustarkoitusta eikä erityisesti valtion vastuuta kansalaisten peruspalvelujen rahoittamisesta. Peruspalvelujen järjestäminen kohtuullisella verorahoituksella koko maassa sekä olosuhteista johtuvien erojen tasaaminen hämärtyy mallissa ja painostusta lisätään pääsääntöisesti keskuskuntien ja –alueiden hyväksi maaseudun pienten kuntien olleessa pääsääntöisesti uudistuksen menettäjiä.

PÄÄTÖS:

Hyväksyttiin yksimielisesti.